

**การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มอำเภอปลวกแดง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1**
**Management according to the principles of good governance of school
administrators in the district group Pluak Daeng under the Rayong Primary
Educational Service Area Office 1**

ธนวัฒน์ ชังละอ¹ ฐิตาภรณ์ เพ็งหนู²

Received : January 21, 2025

Revised : February 3, 2025

Accepted : March 22, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1 และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ประชากรในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ข้าราชการครู จำนวน 57 คน ครูอัตราจ้างชั่วคราว จำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้น 63 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความคิดเห็น และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยการสัมภาษณ์ จำนวน 3 คน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการนิเทศการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และต่ำที่สุด คือ ด้านการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็น การพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 คือ (1) สถานศึกษาควรจัดฝึกอบรมให้กับครู ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ (2) สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรโดยมีตัวแทนจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู ผู้ปกครองผู้นำชุมชน และบุคคลที่เกี่ยวข้อง (3) สถานศึกษาควรจัดฝึกอบรมให้กับครู เกี่ยวกับการจัดเนื้อหาสาระกิจกรรม ให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด ของผู้เรียน (4) สถานศึกษาควรจัดฝึกอบรมให้กับครู บุคลากรในสถานศึกษา เกี่ยวกับการวิจัย อย่างต่อเนื่อง (5) สถานศึกษาควรจัดฝึกอบรมให้กับครู บุคลากร เกี่ยวกับการให้บริการด้านวิชาการ อย่างต่อเนื่อง (6) สถานศึกษาควรจัดทำโครงการความร่วมมือกับสถาบันสังคมอื่น ๆ ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น โครงการพัฒนาทักษะอาชีพ โครงการให้ความรู้ด้านวิชาการ โครงการพัฒนาชุมชน ฯลฯ (7) สถานศึกษาควรจัดฝึกอบรมให้กับบุคลากร เกี่ยวกับการจัดหา พัฒนา สื่อ เทคโนโลยี

คำสำคัญ : : การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล

¹นักศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

²อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

Abstract

This research aims to study 1) Management according to the principles of good governance of school administrators in the district group Pluak Daeng under the Rayong Primary Educational Service Area Office 1 and 2) guidelines for developing administration according to the principles of good governance of school administrators in Pluak Daeng District. Under the Rayong Primary Educational Service Area Office, Area 1. The research population was teachers in schools in Pluak Daeng District. Under the jurisdiction of the Rayong Primary Educational Service Area Office, Area 1, there were 417 people. Sample group: 201 people. The research tools were an opinion questionnaire and a structured interview. Statistics used in data analysis include frequency, percentage, mean, standard deviation. and content analysis

The research results found that

1. Management according to the principles of good governance of school administrators in the district group Pluak Daeng, under the Rayong Primary Educational Service Area Office 1 the overall level was at a high level. When considering each aspect, it was found that it was at a high level in every aspect. Ordered from highest to lowest as follows: Value principle, Principles of transparency, Participation principles, rule of law, Principles of Responsibility and moral principles.
2. Guidelines for developing management according to the principles of good governance of school administrators in Pluak Daeng District Under the Rayong Primary Educational Service Area Office, Area 1 There are many approaches as follows: (1) Prepare a local development plan. To use as a framework and direction for operations. and set a budget to support to organize various projects. (2) Organize legal training. (3) Organize training to increase knowledge Prepare a manual on morality and ethics for teachers and educational personnel. (4) Organize training to provide knowledge regarding parcel work. and (5) Project to develop the potential of teachers and educational personnel.

Keywords: Administration Good governance

Keyword: Academic administration

บทนำ

ปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล เป็นมิติใหม่ที่เน้นบทบาทของผู้บริหารในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ซึ่งการใช้สติปัญญาควบคู่ไปกับคุณธรรมนั้น นับเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษา ดังยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศระยะแรก ที่เน้นการเตรียมความพร้อมของมนุษย์ สังคม และเศรษฐกิจ บวกกับยุทธศาสตร์การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้เพื่อปรับปรุงระบบการบริหารเดิมที่ขาดประสิทธิภาพ ทำงานอย่างโปร่งใสตรวจสอบได้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ.2560, น. 129) ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 โดยบัญญัติไว้ในหมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 65 ได้บัญญัติว่า ยุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน เพื่อให้เกิดพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมาย (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560) และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาตรา 6 ระบุว่า การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ การบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมายเกิดประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์ ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ (ราชกิจจานุเบกษา, 2556, น. 2) จากกระแสของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้เกิดขึ้นในประเทศไทยหลังวิกฤตเศรษฐกิจเมื่อ พ.ศ.2540 เป็นต้นมา ประกอบการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองหลายครั้งในประเทศไทยมักมีการนำคำว่า ธรรมาภิบาล มากกล่าว ด้วยเหตุที่ผู้ปกครองผู้มีอำนาจมิได้ยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาลจนทำให้เกิดความเสียหายแก่บ้านเมือง ดังนั้น คำว่า ธรรมาภิบาล จึงมีความสำคัญมากขึ้น (ถวิลวดี บุรีกุล, 2561, น. 3)

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มอำเภอลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ถือเป็นหลักสำคัญที่จะใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ โดยเฉพาะ หลักนิติธรรม ซึ่งการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษานั้น มีการนำกฎหมาย หลักเกณฑ์และวิธีการมาใช้ในการปฏิบัติงาน มิใช่เป็นการปฏิบัติตามอำเภอใจ หรือภายใต้อำนาจของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง มีกระบวนการดำเนินงานที่เป็นระบบและมีมาตรฐาน มีขั้นตอนการปฏิบัติงานชัดเจน เนื่องจากมีการบริหารงานเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบหลักเกณฑ์ และวิธีการที่ชัดเจน จึงมีมาตรฐานความเป็นกลางและเสมอภาคต่อผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเท่าเทียม การดำเนินงานจึงเป็นมาตรฐานเดียวกัน ผู้ปฏิบัติงานสามารถตอบคำถามและชี้แจงได้ทันที มีการพัฒนาหรือปรับปรุงระบบอิเล็กทรอนิกส์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องระบบบริหารงานบุคคลให้มีความสอดคล้องกับปัจจุบัน การใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า เป็นไปตามแผนโครงการ แต่เนื่องจากภาระงานมีมากกว่าจำนวนบุคลากร ทำให้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างทั่วถึง มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียการพิจารณาเรื่องของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จะมีคณะกรรมการพิจารณาเรื่องตามการประชุมต่าง ๆ ที่มีผู้แทนจากส่วนราชการหลายแห่งเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมกันตัดสินใจ เพื่อพิจารณาหาข้อสรุปที่เป็นประโยชน์ต่อทางราชการมากที่สุดและบุคลากรส่วนมากมีความตระหนักในหน้าที่รับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย ปัญหาและอุปสรรค ในการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มอำเภอลวกแดง มีดังนี้ 1) ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรในองค์กร ทำให้บางส่วนไม่สามารถนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ 2) ปัญหาด้านหลักกฎหมาย ระเบียบ และหลักเกณฑ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือปรับแก้ไขตามยุคสมัย และการตีความข้อกฎหมายของส่วนราชการต่าง ๆ ไม่สอดคล้องกัน 3) ปัญหาด้านอัตรากำลังไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดภาระงานที่มากกว่าจำนวนบุคลากร จึงไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้มารับบริการ หรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียได้อย่างทั่วถึง 4) ปัญหาด้านโครงสร้างที่เป็นข้อจำกัด และมีการเปลี่ยนแปลง

ผู้บริหารบ่อยครั้ง ทำให้ไม่สามารถดำเนินงานหรือนโยบายได้อย่างต่อเนื่อง หากผู้บริหารในยุคปัจจุบันขาดหลักธรรมาภิบาล ในการบริหารแล้ว การบริหารสถานศึกษาจะไม่ประสบความสำเร็จ และขาดประสิทธิภาพในการทำงาน ส่งผลกระทบต่อคุณภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาลดลง เพราะหลักธรรมาภิบาลเป็นเครื่องมือ ในการกำกับดูแลผู้บริหารให้บริหารการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการปกครองการบริหารการจัดการ ควบคุมดูแลกิจการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามครรลองธรรม หลักธรรมาภิบาลจึงมีความสำคัญสำหรับผู้บริหารยุค ปัจจุบัน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1, 2565, น. 37)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่ม อำเภอลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 โดยจะศึกษาในลักษณะการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 หลัก คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า เพื่อผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องจะได้นำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงแนวทางการบริหารสถานศึกษา อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มอำเภอลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มอำเภอลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

สมมติฐานของการวิจัย

1. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มอำเภอลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมาก
2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มอำเภอลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 มีพหุแนวทาง

วิธีการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนกลุ่มอำเภอลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำนวน 17 โรงเรียน รวมครูจำนวน 417 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 6 ตัวแปร ดังนี้ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลัก ความคุ้มค่า

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ประกอบด้วยตัวแปรพื้นฐานและตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรพื้นฐาน ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงานในตำแหน่ง

3.2 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 6 ตัวแปร ดังนี้ หลักนิติธรรมหลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.),2555, น. 25 – 26)

4. ขอบเขตด้านเวลา

การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มอำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ปีการศึกษา 2566

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัยในครั้งนี้ หมายถึง นิยามศัพท์ที่ใช้เฉพาะการวิจัยเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มอำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 เท่านั้น

1. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มอำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 หมายถึง หลักในการบริหารการจัดการ การควบคุมดูแลกิจการต่างๆ ให้เป็นไปในครรลองธรรม ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ดังรายละเอียดดังนี้

1) หลักนิติธรรม หมายถึง การปฏิบัติราชการต้องใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ เป็นที่ยอมรับของสังคม และคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายต่าง ๆ

2) หลักคุณธรรม หมายถึง ยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม สำนึกในหน้าที่ของตนเอง มีความซื่อสัตย์สุจริต จริใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย และเคารพในสิทธิของผู้อื่น

3) หลักความโปร่งใส หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยมีการให้และการรับข้อมูลที่สะดวกเป็นจริง ทันการณ์ ตรงไปตรงมา มีที่มาที่ไปที่ชัดเจนและเท่าเทียม มีกระบวนการตรวจสอบความถูกต้อง ตลอดจนวางระบบให้การเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวเป็นไปโดยง่าย

4) หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และร่วมคิด ร่วมเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ นอกจากนี้ยังร่วมตรวจสอบ และร่วมรับผิดชอบต่อผลของการกระทำนั้น

5) หลักความรับผิดชอบ หมายถึง ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้เป็นการสร้างกลไกให้มีผู้รับผิดชอบ ตระหนักในหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบ และกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้น

6) หลักความคุ้มค่า การบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม

2. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการโรงเรียนในกลุ่มอำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1

3. โรงเรียนกลุ่มอำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 หมายถึง สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในอำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง จำนวน 17 โรงเรียน

6. กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มอำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ตามแนวคิดของสำนักนายกรัฐมนตรี, ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.), 2555, น. 25 – 26) ที่เหมาะสมจะนำมาปรับใช้ในการบริหารงานของสถานศึกษา ซึ่งจำแนกหลักธรรมาภิบาลไว้ 6 ประการ คือ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ และ 6) หลักความคุ้มค่า จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์ สร้างเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย (Framework) ดังรายละเอียดในแผนภูมิ

7. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ตัวแปรพื้นฐาน และตัวแปรที่ศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

7.1 ตัวแปรพื้นฐาน ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงานในตำแหน่ง

7.2 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มอำเภอลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระยอง เขต 1 ประกอบด้วย 6 ตัวแปร ดังนี้

1) **หลักนิติธรรม** หมายถึง การปฏิบัติราชการต้องใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ เป็นที่ยอมรับของสังคม และคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายต่าง ๆ

2) **หลักคุณธรรม** หมายถึง ยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม สำนึกในหน้าที่ของตนเอง มีความซื่อสัตย์สุจริต จริใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย และเคารพในสิทธิของผู้อื่น

3) **หลักความโปร่งใส** หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยมีการให้และการรับข้อมูลที่สะดวกเป็นจริง ทันการณ์ ตรงไปตรงมา มีที่มาที่ไปที่ชัดเจนและเท่าเทียมมีกระบวนการตรวจสอบความถูกต้อง ตลอดจนวางระบบให้การเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวเป็นไปโดยง่าย

4) **หลักการมีส่วนร่วม** หมายถึง เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และร่วมคิด ร่วมเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ นอกจากนี้ยังร่วมตรวจสอบ และร่วมรับผิดชอบต่อผลของการกระทำนั้น

5) **หลักความรับผิดชอบ** หมายถึง ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้เป็นการสร้างกลไกให้มีผู้รับผิดชอบ ตระหนักในหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบ และกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้น

6) **หลักความคุ้มค่า** หมายถึง การบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม

8. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มอำเภอลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระยอง เขต 1 แบ่งออกเป็น 2 ตอน โดยมีรายละเอียดของแบบสอบถาม ดังนี้

เครื่องมือฉบับที่ 1 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่ง ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มอำเภอลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระยอง เขต 1 เป็นแบบสอบถามชนิดจัดลำดับคุณภาพ โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ตามแนวของลิเคิร์ต (Likert's five rating scale)

เครื่องมือฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มอำเภอลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระยอง เขต 1 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย ชื่อ สกุล ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน วุฒิการศึกษา สถานที่ทำงาน และที่อยู่ปัจจุบัน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มอำเภอลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระยอง เขต 1 ประกอบด้วย 6 ประการ ได้แก่ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม

5) หลักความรับผิดชอบ และ 6) หลักความคุ้มค่า

9. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาและสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม ตามกรอบแนวคิดวัตถุประสงค์การวิจัย โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งงานวิจัยทั้งในประเทศ และต่างประเทศ เพื่อศึกษาขั้นตอนวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการสอบถามแล้วนำมาเรียบเรียงให้ตรงกับแนวคิด และวัตถุประสงค์ที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 2 นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ผู้ควบคุม ตรวจสอบเพื่อหาข้อปรับปรุงแก้ไข หลังจากนั้นนำเครื่องมือไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงของโครงสร้าง และเนื้อหา (structure and content validity) และนำมาหาค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.66-1.00 ข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC)

ขั้นตอนที่ 3 นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขไปทดลองใช้ (try out) กับสถานศึกษาที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างแต่มีลักษณะเหมือนกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนบ้านคลองไผ่ โรงเรียนบ้านหนองม่วงและโรงเรียนบ้านชุมแสง กลุ่มอำเภอวังจันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 จำนวน 30 ฉบับ

ขั้นตอนที่ 4 นำคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามมาหาค่าความเที่ยง (Reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยให้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α – coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.950

ขั้นตอนที่ 5 ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือให้สมบูรณ์และนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

10. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ถึงผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มอำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองสำหรับสถานศึกษาที่ดำเนินการได้

11. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้สถานศึกษาเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ให้ข้อมูล สถิติที่ใช้วิเคราะห์ คือ ความถี่ (Frequency) : f) และ ร้อยละ (percentage : %)

2. การวิเคราะห์การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มอำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ คือ มัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean: $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.)

3. การวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มอำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

12. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และข้อคำถามการวิจัยที่ตั้งไว้ตอนต้น ผู้วิจัยจึงใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

1.1 การคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา/วัตถุประสงค์ของแต่ละข้อคำถาม โดยจะนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง

1.2 การคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น(reliability) โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Cronbach's Alpha Coefficient, 1990: 202-204)

2. ในการวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติพื้นฐาน ดังต่อไปนี้

2.1 ค่าความถี่ (f)

2.2 ค่าร้อยละ (%)

2.3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

2.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มอำเภอลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำแนกเป็น 6 หลัก คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มอำเภอลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ในภาพรวม

n = 201

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มอำเภอลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	ระดับ
1. หลักนิติธรรม	4.23	0.29	4	มาก
2. หลักคุณธรรม	4.28	0.34	6	มาก
3. หลักความโปร่งใส	4.29	0.31	2	มาก
4. หลักการมีส่วนร่วม	4.29	0.33	3	มาก
5. หลักความรับผิดชอบ	4.28	0.30	5	มาก
6. หลักความคุ้มค่า	4.34	0.31	1	มาก
รวม	4.29	0.16		มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มอำเภอลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.29, S.D. = 0.16) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ หลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.34, S.D. = 0.31) รองลงมา คือ ด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.29, S.D. = 0.31) และด้านหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.29, S.D. = 0.33) ตามลำดับและด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.28, S.D. = 0.34)

ตารางที่ 2 สรุป ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มอำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 จากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเห็นตรงกัน 3 ท่าน

ประเด็นสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มอำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1	ค่าคะแนน
1. จัดอบรมด้านกฎหมายเป็นประจำทุกปี โดยใช้หลักการในการทำงานที่เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับอย่างสม่ำเสมอและเท่าเทียม	3
2. จัดอบรมเพิ่มพูนความรู้ จัดทำคู่มือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ให้กับ ครูและบุคลากรทางการศึกษา	3
3. ให้ข้อมูลกับบุคลากรในเรื่องงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การบริหารบัญชีและเงินสวัสดิการต่างๆ สามารถตรวจสอบได้	3
4. ยอมรับความคิดเห็นที่เกิดจากความขัดแย้ง และร่วมแก้ปัญหาต่าง ๆ ตามความเหมาะสม	3
5. ผู้บริหารต้องกำหนดทิศทาง จัดทำแผนพัฒนาการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี และแผนพัฒนาประจำปีการศึกษา ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาท้องถิ่น และยุทธศาสตร์ชาติ	3
6. กำหนดหน้าที่และคุณสมบัติในแต่ละตำแหน่งงานให้ครบถ้วน เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการกำหนดผู้รับผิดชอบ รวมถึงการจัดทำมาตรฐานวิธีการ ปฏิบัติงาน และมาตรฐานในการให้บริการ	3
7. จัดทำคู่มือ ขั้นตอนการปฏิบัติงานให้ชัดเจน ถูกต้องตามระเบียบฯ ให้ทราบโดยทั่วกัน	3
8. การจัดทำรายงานทางการเงินสม่ำเสมอทุกปี	3

จากตารางที่ 2 พบว่าค่าคะแนนสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มอำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ดังนี้

ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเหมือนกัน 3 ท่าน ดังนี้

1. จัดอบรมด้านกฎหมายเป็นประจำทุกปี โดยใช้หลักการในการทำงานที่เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับอย่างสม่ำเสมอและเท่าเทียม
2. จัดอบรมเพิ่มพูนความรู้ จัดทำคู่มือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา
3. ให้ข้อมูลกับบุคลากรในเรื่องงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การบริหารบัญชีและเงินสวัสดิการต่าง ๆ สามารถตรวจสอบได้
4. ยอมรับความคิดเห็นที่เกิดจากความขัดแย้ง และร่วมแก้ปัญหาต่าง ๆ ตามความเหมาะสม
5. ผู้บริหารต้องกำหนดทิศทาง จัดทำแผนพัฒนาการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี และแผนพัฒนาประจำปีการศึกษา ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาท้องถิ่น และยุทธศาสตร์ชาติ
6. กำหนดหน้าที่และคุณสมบัติในแต่ละตำแหน่งงานให้ครบถ้วน เพื่อให้เกิดความชัดเจน ในการกำหนดผู้รับผิดชอบ รวมถึงการจัดทำมาตรฐานวิธีการ ปฏิบัติงานและมาตรฐานในการให้บริการ

7. จัดทำคู่มือขั้นตอนการปฏิบัติงานให้ชัดเจน ถูกต้องตามระเบียบฯ ให้ทราบโดยทั่วกัน

8. การจัดทำรายงานทางการเงินสม่ำเสมอทุกปี

สรุปผล

การวิจัยเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มอำเภอลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มอำเภอลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ หลักความคุ้มค่า หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม หลักความรับผิดชอบ และหลักคุณธรรม

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มอำเภอลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 เป็นพหุแนวทาง ดังนี้ (1) จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นกรอบและทิศทางการปฏิบัติงาน และตั้งงบประมาณรองรับ เพื่อจัดโครงการต่าง ๆ (2) จัดอบรมด้านกฎหมาย (3) จัดอบรมเพิ่มพูนความรู้ จัดทำคู่มือด้านคุณธรรม จริยธรรม ให้กับ ครูและบุคลากรทางการศึกษา (4) จัดอบรมให้ความรู้ด้านงานพัสดุ และ (5) โครงการพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา

อภิปรายผล

การวิจัยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มอำเภอลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 อภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มอำเภอลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า หลักความคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ หลักความโปร่งใส และหลักการมีส่วนร่วม ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ กมลพรรณ พิงดวง (2560, น.168-169) ได้ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับสาตี ประทุมวงศ์ (2560) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับ อำนาจ เผือกบริสุทธิ์ (2560, น.132) หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนบางเสาธง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนบางเสาธง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับจิรวรรณ มีภูมิ (2564, น.116) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มอำเภอลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 แยกเป็นรายด้าน ดังนี้

2.1 ด้านหลักนิติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติงานด้วยความเป็นธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายต่าง ๆ และผู้บริหารสถานศึกษาไม่เลือกปฏิบัติเพื่อหวังผลประโยชน์ และ

สิ่งตอบแทน ตามลำดับ สอดคล้องกับ ดาวประกาย กุลวงศ์ (2563, น.99-100) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนทุ่งฝน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักนิติธรรม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ จีรพรรณ มีภูมิ (2564, น.116) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักนิติธรรม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ จุติพร คงสุวรรณ (2564, น.98-99) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาสี่เมืองสัมพันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ผลการวิจัย สรุปได้ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาสี่เมืองสัมพันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ด้านหลักนิติธรรมอยู่ในระดับมาก

2.2 ด้านหลักคุณธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตามมาตรฐานจรรยาบรรณของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษายึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ และผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ให้กับนักเรียนและสังคม ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ ดาวประกาย กุลวงศ์ (2563, น.99-100) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนทุ่งฝน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ จีรพรรณ มีภูมิ (2564, น.116) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ จุติพร คงสุวรรณ (2564, น.98-99) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาสี่เมืองสัมพันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ผลการวิจัยสรุปได้ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาสี่เมืองสัมพันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับมาก

2.3 ด้านหลักความโปร่งใส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาวางระบบในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกรวดเร็ว และผู้บริหารสถานศึกษามีข้อมูลที่เชื่อถือได้ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ ดาวประกาย กุลวงศ์ (2563, น.99-100) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนทุ่งฝน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ จีรพรรณ มีภูมิ (2564, น.116) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักความโปร่งใสอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ จุติพร คงสุวรรณ (2564, น.98-99) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาสี่เมืองสัมพันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาสี่เมืองสัมพันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับมาก

2.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดช่องทางการรับฟังความคิดเห็นของผู้รับบริการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมเสนอปัญหาประเด็นที่สำคัญหรือร่วมคิดแก้ไขปัญหา และผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์และตัดสินใจในการดำเนินงานของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ดาวประกาย กุลวงศ์ (2563, น.99-100) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนทุ่งฝน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

อุดรธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ จีวรธรณ มีภูมิ (2564,น.116) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตรัง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับจุติพร คงสุวรรณ (2564,น.98-99) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเครือข่ายสถานศึกษา สี่เมืองสัมพันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ผลการวิจัยสรุปได้ว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาสี่เมืองสัมพันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ด้านหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก

2.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถบริหารงานได้ตามเป้าหมายเป็นที่ยอมรับของชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการประเมินผล และติดตามผลการดำเนินงานอย่างมีความรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับ ดาวประกาย กุลวงศ์ (2563, น.99-100) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนทุ่งฝน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ จีวรธรณ มีภูมิ (2564,น.116) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับจุติพร คงสุวรรณ (2564,น.98-99) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาสี่เมืองสัมพันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาสี่เมืองสัมพันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ด้านหลักความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก

2.6 ด้านหลักความคุ้มค่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำรายงานทางการเงินสม่ำเสมอทุกปี มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดระบบบริหารการเงินที่รัดกุมตามกฎหมาย มีผู้ตรวจสอบภายในและผู้ตรวจสอบภายนอก และผู้บริหารสถานศึกษาใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับ ดาวประกาย กุลวงศ์ (2563,น.99-100) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนทุ่งฝน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ จีวรธรณ มีภูมิ (2564,น.116) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับจุติพร คงสุวรรณ (2564,น.98-99) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาสี่เมืองสัมพันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ผลการวิจัยสรุปได้ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาสี่เมืองสัมพันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ด้านหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 เสนอแนวทางการพัฒนา ดังนี้ 1) จัดอบรมด้านกฎหมายเป็นประจำ โดยใช้หลักการในการทำงานที่เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ อย่างสม่ำเสมอและเท่าเทียม เพื่อให้ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และพระราชบัญญัติอย่างเคร่งครัด ทำให้ผู้บริหาร ครูและบุคลากรในการสถานศึกษาตระหนักถึงหน้าที่ของตนเองตามหลักนิติธรรม โดยไม่เลือกปฏิบัติ 2) จัดอบรมคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ และวัฒนธรรมองค์กร ในการทำงานสู่ความสำเร็จที่ยั่งยืน ให้กับ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมอันดี สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบหรือที่ได้รับมอบหมายและสามารถดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่าง มีความสุข 3) จัดช่องทางแสดงความคิดเห็นหรือ

กระบวนการทำงาน ตามกฎกติกา มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ตรงไปตรงมา ประชาชนสามารถเข้าถึงและรับทราบข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะของทางราชการได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ และมีการให้ข้อมูลบุคลากรที่ชัดเจน สำหรับใช้ในเรื่องการจัดทำงบประมาณ การเงินและบัญชี เพื่อความถูกต้องและคุ้มค่าสามารถตรวจสอบได้ และมีการชี้แจงถึงรายละเอียดให้ทราบโดยทั่วกันก่อนที่จะดำเนินการจัดกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ ของสถานศึกษา ควรมีการเปิดเผยข้อมูล สรุปกิจกรรม/โครงการ และสรุปค่าใช้จ่าย เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ ภายใน 15 วัน 4) เพิ่มช่องทางรับฟังความคิดเห็นมากขึ้น เพื่อให้ผู้รับบริการมีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการวางแผน มีการช่วยเหลืองาน มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน การดำเนินงานจัดทำโครงการต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาควรมีการนำผลการตัดสินใจ ในที่ประชุมไปใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา 5) เพิ่มมาตรการ การปฏิบัติงานตามแผน ดำเนินงานที่กำหนดไว้ปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ให้บริการแก่ผู้รับบริการอำนวยความสะดวกแก่นักเรียน ผู้ปกครอง ตั้งใจในการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ แบ่งหน้าที่ในการทำงานและมีผู้รับผิดชอบร่วมกัน เลือกรงานให้เหมาะสมกับคน ปัญหา ที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา ควรมีการวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาให้ดีขึ้น เพื่อลดปัญหาการร้องเรียน 6) ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดและงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุด เมื่อเปรียบเทียบกับผลงานและมีการสำรวจความพึงพอใจของพนักงานครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ เทอดเกียรติ ทองดอนพุ่ม (2562, น.95-96) แนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ซึ่งมีแนวทางการบริหาร 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการกำหนดนโยบาย ควรมีการกำหนดนโยบาย ยึดระเบียบ ข้อบังคับ และกฎเกณฑ์ต่างๆ ให้ที่ยอมรับของสังคม และเชื่อมั่นในความถูกต้องดีงาม กำหนดขอบเขตและเป้าหมายที่ชัดเจน มีการวางแผนกำหนดนโยบายแบบมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ในการเสนอความคิดเห็น แก้ไขปัญหา เพื่อการพัฒนาแนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล และมีการกระบวนการแต่ละขั้นตอน มีวิธีปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานและต่อเนื่อง สร้างความตระหนักให้บุคลากร เห็นถึงความสำคัญของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล 2) ด้านการส่งเสริมบุคลากร ควรส่งเสริม ให้บุคลากรปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่รับผิดชอบโดยยึดหลักธรรมาภิบาลอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ส่งเสริมค่านิยม วัฒนธรรม และผู้บริหารควรปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีส่งเสริมสวัสดิการสร้างขวัญและกำลังใจให้บุคลากรในหน่วยงาน ส่งเสริมการพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมการทำงานของทุกฝ่าย 3) ด้านการนำไปใช้ ควรมีการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานใหม่ เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นำหลักธรรมาภิบาล มาประกอบการปฏิบัติงานให้เป็นที่ยอมรับ มีการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด 4) ด้านความรู้ความเข้าใจ ควรจัดให้มีการประชุม อบรม สร้างความรู้ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาล ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ส่งเสริมให้บุคลากรตระหนักรู้และเห็นคุณค่าความสำคัญ และแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาล มีการนิเทศติดตามและให้คำปรึกษาในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง 5) ด้านการบริหารจัดการ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารอย่างจริงจัง มีการบริหารงานให้ยืดหยุ่น ปรับตัวตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป และ 6) ด้านการลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ควรส่งเสริมให้บุคลากรใช้สื่อและเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ มีการกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน กระจายความรับผิดชอบให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันดำเนินการอย่างทั่วถึง และจัดลำดับความสำคัญของงานโดยจัดสรรเวลาในการทำงานให้เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มอำเภอลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ผู้วิจัย ขอนำเสนอข้อเสนอแนะในประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์ และตัดสินใจในการดำเนินงานของสถานศึกษาเสนอปัญหาประเด็นที่สำคัญหรือร่วมคิดแก้ไขปัญหาดังกล่าว
2. จัดอบรมด้านกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ อย่างสม่ำเสมอ
3. จัดอบรมคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ และวัฒนธรรมองค์กร ในการทำงานสู่ความสำเร็จที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
2. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

รายการอ้างอิง

- กมลพรรณ พึ่งดวง. (2560). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร.วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- จิรวรรณ มีภูมิ. (2564). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- จุติพร คงสุวรรณ. (2564). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษา สี่เมืองสัมพันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาเขต 2. สารนิพนธ์. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ดาวประกาย กุลวงศ์. (2563). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนทุ่งฝน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. การศึกษาครุศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น.
- เทอดเกียรติ ทองดอนพุ่ม. (2562). แนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3. การศึกษาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สาส์ ประทุมวงศ์. (2560). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. (2565).แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา (2566-2570). สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (ก.พ.ร.). (2555). หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรี.
- อำนาจ เพื่อกบิริสุทธิ์. (2560). หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนบางเสาธง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Cronbach, Lee J.(1978). *Essentials of Psychological Testing*, 3rd ed.
New York : Haper & Row Publisher.
- John W. Best. (1970). *Research in Education*. 3rded. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall, Inc.
- Likert, Rensis. (1961). *New Patters of Management*. New York : Mc-Geaw Hall Book Compang.